

Податкова консультація

Державна фіскальна служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), розглянула звернення щодо оподаткування податком на доходи фізичних осіб та військовим збором суми моральної шкоди, яка виплачується за рішенням суду у зв'язку з ушкодженням здоров'я та в межах компетенції повідомляє.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів регулюються Кодексом, відповідно до п. 5.3 ст. 5 якого терміни, що застосовуються у Кодексі і не визначаються ним, використовуються у значенні, встановленому іншими законами.

Відшкодування моральної шкоди встановлено системою норм права Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), а саме ст. 23 глави 3 «Захист цивільних прав та інтересів» та главою 82 «Відшкодування шкоди».

Так, згідно зі ст. 23 ЦКУ особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її прав.

Моральна шкода полягає у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Статтями 1167 та 1168 параграфу 1 «Загальні положення про відшкодування шкоди» глави 82 «Відшкодування шкоди» ЦКУ виокремлено визначення порядку відповідальності та відшкодування моральної шкоди, у тому числі у зв'язку з ушкодженням здоров'я.

Водночас параграф 2 «Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю» глави 82 «Відшкодування шкоди» ЦКУ встановлює порядок та спосіб дій з визначення та відшкодування шкоди у зв'язку з ушкодженням здоров'я і не містить положень щодо відшкодування моральної шкоди, проте наявність визначення «відшкодування моральної шкоди у зв'язку із ушкодженням здоров'я» не виключено загальними положеннями ЦКУ.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Кодексу, відповідно до п. 162.1 ст. 162 якого платником податку є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні.

Згідно з п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 Кодексу об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід до якого включається, зокрема, дохід у вигляді відшкодування матеріальної або немайнової (моральної) шкоди, крім сум, що за рішенням суду спрямовуються на відшкодування збитків, завданих платнику податку внаслідок заподіяння йому матеріальної шкоди, а також шкоди життю та здоров'ю (п.п. 164.2.14 п. 164.2 ст. 164 Кодексу).

Крім того, вказаний дохід є об'єктом оподаткування військовим збором

(п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Перехідних положень Кодексу).

Водночас, відповідно до п.п. 1.7 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Перехідних положень Кодексу звільняються від оподаткування військовим збором доходи, що згідно з розділом IV Кодексу не включаються до загального оподаткованого доходу фізичної особи (не підлягають оподаткуванню, оподатковуються за нульовою ставкою), крім доходів, зазначених у підпунктах 165.1.2, 165.1.18, 165.1.25, 165.1.52 п. 165.1 ст. 165 Кодексу.

Враховуючи викладене, у разі якщо відшкодування моральної шкоди за рішенням суду здійснюється у зв'язку з ушкодженням здоров'я, то сума такої шкоди не включається до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку на підставі п.п. «а» п.п. 164.2.14 п. 164.2 ст. 164 Кодексу та п.п. 1.7 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Перехідних положень Кодексу.

Одночасно зауважуємо, що наявність переплат сум грошового зобов'язання у платника податку з податку на доходи фізичних осіб і військового збору підтверджується результатами проведення перевірок контролюючим органом.

При цьому наявність переплати не звільняє юридичну особу як податкового агента від виконання функції щодо перерахування податку на доходи фізичних осіб і військового збору у разі проведення будь яких виплат.

Відповідно до п. 52.2 ст. 52 ПКУ індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.